

ריאיון עם גבי לורה אשכנזי, רח' נגי'ארה 10, חולון

תאריך: 1.11.99

מראיין: אריה כהן

ש. מתי עלית ארצה?

ת. לפני 30 שנה. התחתנתי כאן. עליתי ב-1961.

ש. איך עלית?

ת. ברחתי מחאלב בסוריה ללבנון. עשיתי את זה באמצעות מבריחים שהיינו מבריחים ילדים לישראל. תפסו אותי. מי שרוצה היה לנסוע ללבנון היינו עוזרים לו. היכרנו מישהו נוצרי שהוא יכול להעביר אותנו את הגבול. אז משפחה אחת הלכה והתלוננה ואמרה עלי: הילדה הזאת מבריחה אנשים.

ש. יהודים?

ת. יהודי ליהודי התלונן עלי ולא היתה לי ברירה. הייתי 3 פעמים צריכה להיכנס למכתאבי אל-תאני שזה הממשל של הסורים. ובתור בחורה זה בושה להיכנס 3 פעמים כדי לחתום שאני נמצאת פה.

ש. זה היה הבולשת.

ת. כן. יום אחד אמרתי שזה לא עסק. קבעתי עם הנהג ואמרתי לו: אני חותמת בלילה ואני רוצה שתברח אותי. וכך היה.

ש. המשפחה שלך המקורית היא לוי.

ת. כן. ההורים שלי לא ידעו בכלל שאני בורחת. אמרתי להם: שלום, אני הולכת לחתום ואחר כך אני הולכת לקולנוע ואני אבוא מאוחר בלילה. אל תדאגו לי. ככה היתה הבריחה שלי ללבנון.

ש. לבד?

ת. לבד. זה היה ב-1961. הייתי מאוד עצובה. כבר לא נשאר לי בגדים. לא נשאר לי כלום.

לורה אשכנזי

- ש. את כל המבצע הזה את עושה לבד לגמרי, בלי עזרה.
- ת. לא סוכנות ולא אף אחד. הגעתי ללבנון. היה לי אח בביירות. שמו טובי לוי. הוא היה גר בביירות. טילפנתי לו ואמרתי לו: אני נמצאת ליד אלברג, שזה היה מקום ידוע בביירות. תבוא תיקח אותי. אז הוא אומר: זה לא יכול להיות. אמרתי: כן, כבר אין לי כוחות. הוא באמת הגיע מהר. ראה אותי ונבהל. שאל: איך הגעת? אמרתי לו: קודם כל תן לי להחליף את הבגדים שלי. סיפרתי לו איך ברחתי ומה היה לי. הוא אמר: אל תדאגי. פה יהיה לך טוב. נשארתי כמעט שנתיים בלבנון. אחי נתן לי הכל, לא החסיר לי שום דבר. ראיתי שזה לא חיים בלבנון להישאר עם אחי. יש לי 3 אחיות בארץ, שהגיעו לפני הרבה שנים. הם באו אחרי קום המדינה והיו פה והן אמרו שאבוא לארץ ישראל. הן גרו בשכונת התקווה בתל-אביב. כשבאתי לארץ היו שלושתן נשואות. לכל אחת היה ילד אחד או שניים. ישבתי אצל אחותי בחולון. הגעתי לכאן מלבנון לטורקיה, ב-laissez passer, בטיסה.
- ש. מי אירגן לך את הטיסה? איך נתנו לך אותה?
- ת. היתה לנו פרוטקציה ממישהו מאנשי הסוכנות. הוא שינה לי את השם כדי שהסורים לא יבקשו אותי. נתנו לי שם אחר לגמרי ו-laissez passer לטורקיה, ומטורקיה הגעתי לבד לארץ.
- ש. בטורקיה זה היה איש מהקהילה, שהיה עובד עם הסוכנות, זה שרצתו אותו? גימוס?
- ת. נכון.
- ש. גימוס עזר לך בעניין הזה.
- ת. הוא היה חבר טוב שלנו.
- ש. הוא עבד הרבה עם הסוכנות בלחעביר יהודים.
- ת. נכון.
- ש. היו לו אנשי קשר בשגרירות.
- ת. כן, והוא סידר לי את הכל והוא ליווה אותי עד פנים המטוס ונתן לי נשיקה.
- ש. כמה בחורים ובחורות היו יחד איתך?

לורה אשכנזי

- ת. אף אחד. אני לבד. אני לא זוכרת בדיוק את התאריך, אבל זה היה ב-1961.
- ש. מי טיפל בך בטורקיה?
- ת. עזרא שמוש. קיבלו אותי יפה מאוד. נשארתי אצלם בערך חודש ימים באיסטנבול ושאלו אם אני רוצה להתחתן באיסטנבול. אמרתי: לא. אני אתחתן אצל האחיות שלי.
- ש. הסוכנות שילמה לך על השהות שלך באיסטנבול?
- ת. אני גרתי אצל עזרא שמוש, כי הוא קרוב משפחה של אבא שלי.
- ש. הם גרים באיסטנבול?
- ת. אז היו גרים באיסטנבול.
- ש. אבל אני יודע שהוא מאיסקנדרון.
- ת. אז היו גרים באיסטנבול בזמנים שלי ואחר כך עברו לאיסקנדרון. ככה הגעתי לארץ.
- ירדתי מהמטוס. אף אחד לא חיכה לי, כי הם חשבו לי שאני אגיע באנייה לחיפה. ואילו אני הגעתי במטוס.
- ש. אנשי הסוכנות באיסטנבול נתנו לך כרטיס טיסה.
- ת. לא. הכל היה ממני. אחי נתן לי כסף. לא באתי כעולה חדשה. עד שהגעתי לארץ ישראל לא הגעתי כעולה חדשה. רק כשירדתי בשדה התעופה אמרו לי: עכשיו את עולה חדשה. לקחו את ה-laissez passer וחתמו עליו. לא קיבלתי שום דבר מהם. לא נתנו. אני נכנסתי לארץ בתור תיירת. לא רציתי לבוא לגור בארץ ישראל. רציתי לנסוע לאמריקה.
- ש. לא היה לך דרכון?
- ת. לא היה לי דרכון. היה לי laissez passer שהמשיך עד הנה. לכן לא קיבלתי בארץ שום דבר.
- ש. אבל אחר כך יכולת להיות עולה חדשה.
- ת. אז, בזמנים שאנחנו הגענו לא קיבלנו אגורה אחת, לא בית כי באתי כבתורה, ולא מקום עולים ולא שום דבר. ירדתי אצל אחותי. היא ידעה שאגיע. הגעתי לאחותי בחולון. היא באה וקבלה אותי והלכתי להיות אצלה. התחתנתי והייתי אצלה. התחתנתי עם משה אשכנזי ז"ל, שמוצאו חצי חאלבי וחצי מקילב, שהיו אומרים עליהם שהם טורקים, על גבול סוריה-טורקיה. הייתי אתו כמעט 12 שנה, והוא חלה ונפטר. נשארתי אמא ל-5 ילדים.

לורה אשכנזי

הילדה שלי הכי גדולה היתה בת 13. היה לי עוד ילד בר-מצווה, היתה לי ילדה בת 7, ילד בגיל 6 וילד בן 9 חודשים.

ש. את מגיעה ומחליטה להשתקע בארץ, אז לא הכירו בך כעולה חדשה שיש לה זכויות?

ת. שום דבר.

ש. לא ביקשת?

ת. ביקשתי ואמרו שלבחורות בודדות לא נותנים. אז היה חוק כזה שלבחורות רווקות לא נותנים.

ש. ולבעל שלך לא הגיע? הוא היה ותיק פה.

ת. כן. התאלמנתי.

ש. למה עיריית חולון לא עוזרת לך עכשיו.

ת. היא לא עוזרת לי. הסתבכתי מאוד עם חוב מים של העירייה. הגעתי היום ל-50 אלף

שקל, ואני אלמנה שחיה רק מקצבת שאירים, 1,500 שקל, ומזה אני צריכה לשלם עבור ניקוי מדרגות, לקנות אוכל בשבילי, לשלם 150 שקל לקופת חולים, כשאני כבר אשה לא בריאה.

ש. יש חאלבים מהארגון ברחי אהרונסון בתל-אביב. לא פנית אליהם?

ת. לא פניתי אליהם. אף פעם לא.

ש. אבל את יודעת שהם נותנים עזרה למשפחות נזקקות, למשפחות שיש להן בעיות.

לא פנית אליהם? אף אחד לא אמר לך שיש ארגון כזה?

ת. אף אחד לא אמר לי. הסיבוך שלי עם העירייה גדול מאוד.

ש. איך הוא ייגמר לדעתך?

ת. אולי ייגמר באסון. אני אולי אתאבד בעירייה. זה מה שאני אעשה.

ש. בן כמה הבן הכי צעיר שלך?

ת. הוא גמר צבא לפני 3 חודשים. אם בן אדם מסתבך בסמים – לא משקמים אותו?

ש. החוב הזה של המים הוא זה שמעיק עליך?

- ת. זה מעיק עלי מאוד מאוד.
- ש. כשחיייתם פה כמשפחה, היו סביבכם עוד הרבה חאלבים?
- ת. פה לא היו.
- ש. איפה התפללתם?
- ת. בשכונת התקווה, עם ההורים של בעלי.
- ש. אבל גרתם בחולון.
- ת. גרתי בחולון.
- ש. והייתם נוסעים לשכונת התקווה להתפלל?
- ת. היינו נוסעים בחגים להתפלל בשכונת התקווה.
- ש. ההורים של בעלך הגיעו כבר בשנות ה-40?
- ת. הם הגיעו בזמן המנדט הבריטי. הם היו הרבה שנים פה.
- ש. היו שם הרבה חאלבים?
- ת. מלא. כל שכונת התקווה היתה מלאה חאלבים.
- ש. ודמשקאים היו?
- ת. מעט מאוד דמשקאים. פחות מחאלבים, כי זאת היתה שכונה של חאלבים.
- ש. מי היה הרב שלהם?
- ת. אין לי מושג. אף פעם לא התעניינתי בזה.
- ש. האחיות שלך בסוף כולן הגיעו לחולון.
- ת. כל אחת קנתה דירה במקום אחר.
- ש. מתי היה המעבר הזה? בשנות ה-70 בערך?
- ת. משהו כזה.
- ש. לפני מלחמת יום כיפור או אחריה?
- ת. לפני. במלחמת יום כיפור היינו חדישים בחולון.
- ש. ואז הרבה חאלבים עזבו את שכונת התקווה.
- ת. כן. חלק הלכו לגבעתיים, אחד לרמת-גן, אחד לחולון. בקיצור התפזרו. נשאר רק זקנים, כי טוב להם שם. ואז היינו עושים את כל החגים אצל תמותי.